

Eligiusz Dworaczyński

Konstantyna. Pałac beja El Hadżdż Ahmada

Informator Archeologiczny : badania 18, 195

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

A L G I E R I A

KONSTANTYNA
Pałac Beja El Hadżdż Ahmada

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Oddział w Krakowie
Kierownictwo Kontraktu w Konstantynie

Badania prowadził mgr Eligiusz Dworaczyński. Finansowało Ministerstwo Kultury Algierii w ramach kosztów kontraktu na sporządzenie projektu restauracji obiektu. Pierwszy sezon badań. Stanowisko wielowarstwowe od III do XIX wieku.

Badania archeologiczne na terenie pałacu beja El Hadżdż Ahmada z pierwszej połowy XIX wieku, prowadzone przy okazji pełnienia nadzoru prac ziemnych, zaplanowanych pod kątem potrzeb dla rozpoznania konstrukcyjnego i architektonicznego. Obecność archeologa przy tych pracach była rezultatem starań kierownika kontraktu oraz Oddziału PP PKZ w Krakowie, w myśl stosowanego systemu badań kompleksowych obiektów architektury, jako że zarówno wieloczołowa struktura pałacu powstałego z fragmentów wcześniejszej zabudowy oraz usytuowanie na obszarze miasta antycznego stanowiły potencjalną możliwość uchwycenia i określenia ciągłości osadnictwa.

Od 12 lipca do 23 sierpnia 1984 roku wykonano sześć wykopów sondażowych, z czego trzy w piwnicach, dwa w patio i jeden na terenie Dużego Ogrodu przy ścianie kiosku beja. Rezultatem prac było uzyskanie informacji na temat posadowienia murów pałacu, charakterystyki gruntu i układu nawarstwień w ich otoczeniu oraz dokonanie odkryć o istotnym znaczeniu dla poznania historii tej części miasta.

W wykopie 2/84, założonym przy filarze pomieszczenia piwnicznego 01/16, na głębokości 110 cm od posadzki odkryto grób w postaci skrzyni z prostokątnych bloków (nr 2/84-1) zorientowaną wzdłuż osi wschód-zachód. W trakcie poszerzania wykopu w kierunku zachodnim w celu odsłonięcia całego obiektu, na głębokości 50 cm odkryto drugą skrzynię grobową (2/84-2) ustawioną prostopadłe do pierwszej i przylegającą do reliktu muru kamiennego o charakterystycznym wątku rzymskim. Eksploatacja ćwiartki wykopu od strony północnej dostarczyła dalszych informacji. Odkryto tutaj skrzynię grobową z pochówkiem dziecka na głębokości około 100 cm, ułożoną wzdłuż osi wschód-zachód (2/84-3). Zajmowała ona ciasne miejsce pomiędzy grobem pierwszym a innym fragmentem muru biegnącego prostopadłe do wspomnianego wyżej. Kolejną skrzynię grobową (2/84-4) odkryto fragmentarycznie w południowo-wschodnim narożniku wykopu.

Z analizy stratygrafii poziomej i pionowej oraz materiału ruchomego można wnosić, że odkryte na obszarze 9 m² elementy stanowią część grobowca o konstrukcji naziemnej, którego mury wykonano z sześciobocznych bloków wapiennych ułożonych słupowo w odległości około 80 cm oraz drobnych ciosów uzupełniających przestrzeń pomiędzy nimi. Wewnątrz grobowca znajdują się pochówki szkieletowe ułożone w jednym lub dwóch rzędach zorientowane wschód-zachód. Pochówek 2/84-2 jest relatywnie późniejszy i wstawiony w wolne miejsce pomiędzy rzędem starszych skrzyń a ścianą grobowca. Dotychczas wyeksplorowano jedynie część zawartości skrzyni grobowej 2/84-1. W towarzystwie słabo zachowanej górnej połowy szkieletu nie znaleziono żadnego wyposażenia. Na podstawie analizy konstrukcji grobowca i pochówków oraz ruchomego materiału zabytkowego z nawarstwień kulturowych można wstępnie datować znalezisko na III-IV wiek n.e. Grobowiec znajdował się najpóźniej na terenie metropolii Konstantyny (lub jeszcze Cirty), usytuowanej na niższym poziomie w stosunku do miasta od strony północno-zachodniej.

Równie ciekawie przedstawia się odkrycie wykopów nałożonych na zniszczone mury grobowca, zawierających fragmenty a nawet całe naczyńia w towarzystwie apalenizny. Prawdopodobnie pochodzą one z czasów penetracji wandalackiej lub okresu berberskiego. W pozostałych wykopach sondażowych odkryto cysternę przedbudowy pałacu, bruki i relikty zabudowań antycznych, na które nałożyły się nawarstwienia i budowle islamskie.

Wśród materiału zabytkowego dominują fragmenty naczyń i lampek glinianych z okresu cesarstwa, ale występują również zabytki starsze z czasów fenickich.

Badania będą kontynuowane.

B U Ł G A R I A

NOVAE

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Badania prowadził prof. dr Stefan Parnicki-Pudejko (autor komunikatu). Ponadto w ekspedycji uczestniczyli: dr Andrzej Biernacki, mgr Stefania Walińska, mgr Maria Musielak. Przez 9 dni także doc. dr hab. inż. Aleksander Grygorowicz. Finansowało Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz UAM. Dwudziesty piąty sezon badań polsko-bułgarskich. Rzymska twierdza legiońska i wczesnonobizantyjskie miasto nad dolnym Dunajem (I-VII w. n.e.).

Sezon wykopaliskowy trwa od 25 lipca do 8 września. Prace wykopaliskowe kontynuowano po zachodniej stronie forum, głównie w obrębie kompleksu architektonicznego wczesnochrześcijańskiej bazyliki biskupiej wzniesionej prawdopodobnie w V w. nad ruinami zniszczonych uprzednio budowli konstantynury Legionu I Italskiego (v. FA, Badania 1982, s. 311). Odsłonięto dalsze partie zniszczonych przeważnie aż do fundamentów kamiennych murów szerokiego na około 54 m narteksu, co